

Format for Submission of Curriculum to BoS

Name of Programme	M.A. Marathi :
Level	PG
No of Semesters	04
Year of Implementation	2023-2024
Programme Specific Outcomes (PSO)	<ol style="list-style-type: none">1. साहित्यिक भाषेचे स्वरूप आणि कार्य समजल्याने विद्यार्थ्यांच्या वाङ्मयीन गुणांचा विकास होईल आणि स्वतःची लेखन क्षमता तपासण्याचे कसब अंगी येईल.2. भाषाविज्ञानाचा परिचय झाल्याने विविध समाजगट, त्यांच्या बोली, त्यांच्या जगण्याचे सांस्कृतिक आधार यांची जाण येईल आणि भाषेचे नियोजन कशाप्रकारे करावे लागते या संबंधी प्राथमिक निर्णयक्षमता विकसित होईल.3. विविध संशोधन पद्धतींचा परिचय झाल्याने भाषा आणि साहित्याच्या अनुषंगाने विविध क्षेत्रात संशोधन करण्याची दृष्टी प्राप्त होईल.4. साहित्य रसास्वाद आणि आस्वादातून समीक्षा आणि समीक्षेतून अर्थनिर्णयन करण्याची क्षमता विकसित होईल.5. विविध वाङ्मयप्रवाहांचा परिचय झाल्याने ते ते समाज जीवन कळण्यास मदत होईल.6. वाङ्मय इतिहासाच्या अभ्यासातून विविध वाङ्मयप्रकारांचा परिचय होऊन देशकालपरिस्थितीच्या संदर्भाने साहित्याची चिकित्सा करता येईल.7. भाषिक कौशल्य विकसित झाल्यामुळे विद्यार्थ्यांना विविध संस्थांमध्ये प्रशिक्षण घेतल्याने रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होतील.
Relevance of PSOs to the local, regional, national, and global developmental needs (200 words)	भाषा नियोजनाच्या आकलनामुळे स्थानिक स्तरावरील एकोपा राखण्यास मदत होईल. भाषा कौशल्य विकासामुळे पर्यटनासारख्या स्थानिक रोजगारात काम करण्याची संधी मिळेल. सामाजिक, सांस्कृतिक, राजकीय , आर्थिक आणि भाषिक परिस्थितीचे भान येऊन सामाजिक बांधिलकीची जाणीव विकसित होईल. स्थानिक ते जागतिक पातळीवरच्या साहित्याच्या तौलनिक भाषा अभ्यासामुळे स्थानिक ते जागतिक पातळीवरील विविध प्रश्न समजतील आणि जगण्याचे शहाणपण अंगी येईल. स्थानिक स्तरावरील पदव्युत्तर शिक्षणात विद्यार्थिनींची संख्या अधिक असल्या कारणाने स्थानिक रोजगारात त्यांचा सहभाग वाढणार आहे.

A. अंतर्गत मूल्यमापन : ४०% (४० गुण)

अनु.क्र.	तपशील	गुण
०१	वर्गांतर्गत चाचणी / ऑनलाईन परीक्षा / ओपन बुक परीक्षा	२० + २०
०२	गृहपाठ/प्रकल्प	३०
०३	सादरीकरण	१०

B. सत्रांत परीक्षा : ६०% (६० गुण)

कालावधी : २ तास

प्रश्नपत्रिका नमुना :

- अंतर्गत पर्याय असलेले एकूण चार प्रश्न – गुण १५

उत्तीर्ण प्रमाणता –

अंतर्गत मूल्यमापन आणि सत्रांत परीक्षा मिळून किमान ४० % गुण आवश्यक ठरतील. अंतर्गत मूल्यमापनामध्ये ४० पैकी किमान १६ आणि सत्रांत परीक्षेमध्ये ६० पैकी किमान २४ गुण स्वतंत्रपणे मिळवणे आवश्यक आहे. अंतर्गत आणि सत्रांत परीक्षा या दोन्हीमध्ये उत्तीर्ण झाल्यास कोर्समध्ये पास झाल्याचे प्रमाणपत्र मिळेल.

Performance Grading:

Letter Grades and Grade Points

Semester GPA/ Program CGPA Semester/Program	% of Marks	Sign / Letter Grade Result
9.00-10.00	90.0 -100	0 (Outstanding)
8.00 ≤ 9.00	80.0 ≤ 90.0	A+ (Excellent)
7.00 ≤ 8.00	70.0 ≤ 80.0	A (Very Good)
6.00 ≤ 7.00	60.0 ≤ 70.0	B+ (Good)
5.50 ≤ 6.00	55.0 ≤ 60.0	B (Above Average)
5.00 ≤ 5.50	50.0 ≤ 55.0	C (Average)
4.00 ≤ 5.00	40.0 ≤ 50.0	P (Pass)
Below 4.00	Below 40	F (Fail)
Ab (Absent)	-	Absent

M.A.I – मराठी

(To be implemented from Academic Year 2023-24)

No. of Courses	Semester I	Credits	No. of Courses	Semester II	Credits
	Major Mandatory			Major Mandatory	
PAMAR101	साहित्यशास्त्र - भाग १ (Theory of Literature Part 1)	4	PAMAR201	साहित्यशास्त्र - भाग २ (Theory of Literature Part 2)	4
PAMAR102	उपयोजित समीक्षा - भाग १ (Applied Criticism Part 1)	4	PAMAR202	उपयोजित समीक्षा - भाग २ (Applied Criticism Part 2)	4
PAMAR103	भाषाविज्ञान - भाग १ (Linguistics Part 1)	4	PAMAR203	भाषाविज्ञान - भाग २ (Linguistics Part 2)	4
PAMAR104	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – कथा (History of Modern Marathi Literature - Katha)	2	PAMAR204	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - नाटक (History of Modern Marathi Literature - Drama)	2
	Major Electives			Major Electives	
PAMAR105	ग्रामीण साहित्य	4	PAMAR205	ग्रामीण साहित्य	4
PAMAR106	आदिवासी साहित्य		PAMAR206	आदिवासी साहित्य	
PAMAR107	मुस्लिम साहित्य		PAMAR207	मुस्लिम साहित्य	
PAMAR108	संशोधनशास्त्र (Research Methodology)	4	6	On Job Training/ Field Project	4
Total Credits		22	Total Credits		22

अभ्यासक्रमाच्या निकालासंदर्भातील निकष:

विषय निगडीत : प्रत्येक अभ्यासक्रमाचा निकाल विशिष्ट असतो, त्यात समाविष्ट असलेल्या विशिष्ट विषयांच्या संदर्भात विद्यार्थ्यांकडून ज्ञान आणि कौशल्ये प्राप्त करणे अपेक्षित असते.

मोजता येण्याजोगा: विद्यार्थ्यांनी मिळवलेली समज आणि प्रवीणता यांची पातळी निश्चित करण्यासाठी प्रत्येक परिणामाचे मूल्यांकन, चाचण्या किंवा प्रकल्पांद्वारे मोजले जाऊ शकते.

प्राप्त करण्यायोग्य: प्रत्येक विषयासाठी विभागणी केलेल्या व्याख्यानांची संख्या लक्षात घेऊन, अभ्यासक्रमाच्या कालावधीत परिणाम साध्य करता येतात.

संबंधित: परिणाम साहित्य आणि भाषा विषयाशी संबंधित आहेत, ज्यात महत्त्वाच्या संकल्पना, प्रकार आणि प्रवाह समाविष्ट आहेत.

कालबद्ध: मूल्यमापन आणि मूल्यमापनासाठी स्पष्ट निर्धारित वेळ प्रदान करून, अभ्यासक्रमाच्या समाप्तीपर्यंत निकाल मिळणे अपेक्षित आहे.

No. of Courses	Semester I	Credits
	Major : Mandatory	
PAMAR101	साहित्यशास्त्र - भाग १ (Theory of Literature Part 1)	4
PAMAR102	उपयोजित समीक्षा - भाग १ (Applied Criticism Part 1)	4
PAMAR103	भाषाविज्ञान - भाग १ (Linguistics Part 1)	4
PAMAR104	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – कथा (History of Modern Marathi Literature - Katha)	2
	Major : Elective (Any One from below)	
PAMAR105	ग्रामीण साहित्य	4
PAMAR107	Research Methodology	4
	Total Credits	22

अभ्यासक्रम :

Syllabus for (MA Part I) Autonomous from the year 2023-24

Nomenclature: साहित्यशास्त्र – भाग १

Course Outcomes:

CO1 साहित्याचे स्वरूप समजेल.

CO2 साहित्याचे प्रयोजन समजेल.

CO3 साहित्याच्या आस्वाद प्रक्रियेचे आकलन होईल.

Name of the Course	MA I
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR 101
Class	MA. Marathi
Semester	सत्र १
No of Credits	4
Nature	Theory/ Practical/ Project/ other (please specify) – Theory
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	साहित्यशास्त्राच्या अध्ययनामुळे साहित्याचा आस्वाद घेता येऊन साहित्यकृतीची समीक्षा करण्याचे कौशल्य प्राप्त होईल. या कौशल्याच्या उपयोजनामुळे समीक्षा दृष्टी विकसित होईल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	साहित्याचे स्वरूप आणि विविध व्याख्या	<ol style="list-style-type: none"> 1. पाश्चात्य , संस्कृत व मराठी परंपरामधील स्वरूप व व्याख्या 2. साहित्यकृतीची विविध अंगे 3. साहित्यकृतीतील अनुभवाची वैशिष्ट्ये – अनुभवधिष्ठिता आणि कल्पनाधिष्ठिता 	२०
२	साहित्याचे प्रयोजन	<ol style="list-style-type: none"> 1. साहित्यप्रयोजन – पाश्चात्य , संस्कृत व मराठी 2. साहित्यप्रयोजन – लौकिकतावादी भूमिका – सत्य, ज्ञान, नीती, बांधिलकी आणि जीवनासाठी कला 3. साहित्यप्रयोजन – स्वायत्ततावादी भूमिका – सौंदर्यनिर्मिती – कलेसाठी कला आणि आविष्कारवादी सिद्धांत 	२०

३	साहित्य निर्मितीप्रक्रिया आणि आस्वादप्रक्रिया	<p>1. साहित्य निर्मितीप्रक्रिया -प्रतिभाशक्तीचा /कल्पनाशक्तीचा विचार</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. पाश्चात्य – प्लेटो, कांट, कोलरिज, फ्रॉइड, लेनिन 2. संस्कृत – भरत, अभिनवगुप्त, भट्टलोल्लट, अश्वघोष, दिग्नाग आणि धर्मकिर्ती 3. मराठी – बा.सी.मर्ढेकर, प्रभाकर पाध्ये, कॉ.शरद पाटील, यशवंत मनोहर यांचा विचार <p>2. साहित्याची आस्वादप्रक्रिया – वाचनप्रक्रिया, कालधिष्ठित, संश्लेषण – विश्लेषण प्रक्रिया, वर्गीकरण आणि मूल्यमापन इ.</p> <p>3. साहित्यिक ज्ञानक्षमता – जोनाथन कलर</p>	२०
---	---	---	----

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

1. कुळकणी वा. ल. साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा, पाप्युलर प्रकाशन मुंबई. १९७५.
2. गाडगीळ गंगाधर, खडक आणि पाणी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६० .
3. गाडगीळ स. रा. काव्यशास्त्रप्रदीप, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर, १९६२.
4. जोग रा. श्री, अभिनव काव्यप्रकाश, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९९७.
5. देशपांडे ग.त्र्य, भारतीय साहित्यशास्त्र, पॉप्युलर प्रकाशन, १९८०.
6. धोंगडे रमेश, शैलीवैज्ञानिक समीक्षा, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, १९९८.
7. निरगुडकर भारती, समीक्षासंहिता, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१२.
8. नेमाडे भालचंद्र, साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८७.
9. पाटणकर रा.भा, सौंदर्यमीमांसा, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९७४.
10. पाटणकर वसंत, साहित्यशास्त्र स्वरूप आणि समस्या, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००६.
11. पाटील गंगाधर, समीक्षेची नवी रूपे, मॅजेस्टिक बुक स्टॉल, मुंबई, १९५५ (प्र. आ)
12. पाटील गंगाधर, समीक्षामीमांसा, मौज प्रकाशन, मुंबई, २०११.
13. बेडेकर दि. के. साहित्यविचार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६४
14. मर्ढेकर बा.सी. कला आणि मानव, (अनु. जोशी रा.भी.). मौज प्रकाशन, मुंबई, १९८३.
15. मर्ढेकर बा.सी. साहित्य आणि सौंदर्य, मौज प्रकाशन, मुंबई, (प्र. आ.) १९५५.
16. पाटील, शरद दासशूद्रांची गुलामगिरी खंड १ व २ मावलाई प्रकाशन, पुणे.
17. पाटील, शरद अब्राह्मणीकला व साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र, मावळाई प्रकाशन, पुणे.
 18. मनोहर यशवंत, नवे साहित्यशास्त्र, युगसाक्षी प्रकाशन, नागपूर
 19. मनोहर यशवंत, साहित्याचे इहवादी सौंदर्यशास्त्र, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
20. मनोहर यशवंत, सत्याचे सौंदर्य आणि सौंदर्याचे सत्य, सुवर्णमुद्रा प्रकाशन, पुणे.

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	साहित्याचे स्वरूप आणि विविध व्याख्या	ऑगस्ट अखेर	न आणि ICT
२	साहित्याचे प्रयोजन	सप्टेंबर व ऑक्टोबर अखेर	न
३	साहित्य निर्मितीप्रक्रिया आणि आस्वादप्रक्रिया	ऑक्टोबर व नोव्हेंबर	न

Evaluation Pattern

A. Internal Evaluation

Method	Marks
चाचणी	२०
चाचणी	२०

B. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
1. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
2. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५
3. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	३	१५
4. तीन घटक विषयांवर प्रत्येकी एक टीप	१+२+३	१५

Name of the Course	MA PART-I
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR 201
Class	M.A. Marathi :
Semester	सत्र २
No of Credits	४
Nature	Theory/ Practical/ Project/ other (please specify) – Theory
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	साहित्याची भाषा, त्यातील वाद व प्रवृत्तींचे आकलनामुळे साहित्यकृतीचे मूल्यमापन करण्याची दृष्टी विकसित होईल. यामुळे विविध अंगाने साहित्यकृतीची समीक्षा करण्याचे कौशल्य अवगत होईल.

SEM II

Nomenclature: साहित्यशास्त्र: भाग २

Course Outcomes:

CO1 साहित्यभाषेविषयीचे दृष्टीकोन समजतील.

CO2 साहित्यातील वाद व प्रवृत्तींचे आकलन होईल.

CO3 साहित्यातील मूल्यमापन कसे करावे याचे आकलन होईल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	साहित्याची भाषा	1. साहित्यभाषेविषयीचे काही दृष्टीकोन : शब्दशक्ती, वक्रोक्तीविचार, रूपवादी आणि संरचनावादी विचार. 2. साहित्याची भाषा व शैली : १) रूपक, प्रतिमा, प्रतिक, मिथ, समांतरता २) शैलीविचार – संकल्पना – चार अंगांनी – लेखक, वाचक व साहित्यकृती आणि युगधर्माची शैली	२०
२	साहित्यातील प्रवृत्ती – वाद व साहित्याचे वर्गीकरण	1. साहित्यातील प्रवृत्ती, साहित्यातील वाद –प्रवृत्ती या संकल्पनांचे स्पष्टीकरण (अभिजातवाद, रोमँटिसिझम, वास्तववाद, अस्तित्त्ववाद स्थूल परिचय) 2. साहित्याचे वर्गीकरण 1. भारतीय विचार – संस्कृत विचार – संस्कृतश्रेणी व्यवस्था- भरत, अभिनवगुप्त, अश्वघोष, दिग्नाग यांची भूमिका 2. मराठीतील विचार 3. पाश्चात्य विचार : 1. प्राचीन कालखंड – आदेशात्मक पद्धती – सॉक्रेटिस, ऑरिस्टॉटल, हेगेल 2. क्रोचेची भूमिका 3. आधुनिक कालखंड – वर्णनात्मक पद्धती – इलियट, नॉर्थोप फ्राय, सुसान लॅंगर 4. संरचना वादी पद्धती – रोला बाथर्स, रॉबर्ट स्कोल	२०
३	साहित्यातील मूल्यविचार	1. साहित्य मूल्यमापनाविषयीच्या दोन भूमिका लौकिकतावादी भूमिका व स्वायत्ततावादी भूमिका 2. साहित्याच्या मूल्यमापनासंबंधीच्या समस्या साहित्यकृती चांगली की श्रेष्ठ, वस्तुनिष्ठ की ज्ञातृनिष्ठ, सापेक्ष की शाश्वत साहित्यकृती, कलावादी – प्रबोधनवादी- क्रांतीवादी	२०

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

1. कुळकणी वा. ल. साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा, पाप्युलर प्रकाशन मुंबई. १९७५.
2. गाडगीळ गंगाधर, खडक आणि पाणी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६० .

3. गाडगीळ स. रा. काव्यशास्त्रप्रदीप, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर, १९६२.
4. जोग रा. श्री, अभिनव काव्यप्रकाश, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९९७.
5. देशपांडे ग.त्र्य, भारतीय साहित्यशास्त्र, पॉप्युलर प्रकाशन, १९८०.
6. धोंगडे रमेश, शैलीवैज्ञानिक समीक्षा, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, १९९८.
7. निरगुडकर भारती, समीक्षासंहिता, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१२.
8. नेमाडे भालचंद्र, साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८७.
9. पाटणकर रा.भा, सौंदर्यमीमांसा, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९७४.
10. पाटणकर वसंत, साहित्यशास्त्र स्वरूप आणि समस्या, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००६.
11. पाटील गंगाधर, समीक्षेची नवी रूपे, मॅजेस्टिक बुक स्टॉल, मुंबई, १९५५ (प्र. आ)
12. पाटील गंगाधर, समीक्षामीमांसा, मौज प्रकाशन, मुंबई, २०११.
13. बेडेकर दि. के. साहित्यविचार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६४
14. मर्ढेकर बा.सी. कला आणि मानव, (अनु. जोशी रा.भी.). मौज प्रकाशन, मुंबई, १९८३.
15. मर्ढेकर बा.सी. साहित्य आणि सौंदर्य, मौज प्रकाशन, मुंबई, (प्र. आ.) १९५५.
16. पाटील, शरद दासशूद्रांची गुलामगिरी खंड १ व २ मावलाई प्रकाशन, पुणे.
17. पाटील, शरद अब्राहमणीकला व साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र, मावळाई प्रकाशन, पुणे.
18. मनोहर यशवंत, नवे साहित्यशास्त्र, युगसाक्षी प्रकाशन, नागपूर
19. मनोहर यशवंत, साहित्याचे इहवादी सौंदर्यशास्त्र, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
20. मनोहर यशवंत, सत्याचे सौंदर्य आणि सौंदर्याचे सत्य, सुवर्णमुद्रा प्रकाशन, पुणे.

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	साहित्याची भाषा	डिसेंबर अखेर	न
२	साहित्यातील प्रवृत्ती – वाद व साहित्याचे वर्गीकरण	जानेवारी व फेब्रुवारी	न
३	साहित्यातील मूल्यविचार	मार्च व एप्रिल	न

Evaluation Pattern

C. Internal Evaluation

Method	Marks
चाचणी	२०
चाचणी	२०

D. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
१. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
२. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५
३. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	३	१५
४. तीन घटक विषयांवर प्रत्येकी एक टीप	१+२+३	१५

Name of the Course	M.A. PART I
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR 102
Class	MA. Marathi
Semester	सत्र १
No of Credits	4
Nature	Theory/ Practical/ Project/ other (please specify) – Theory
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	वेगवेगळ्या समीक्षापद्धती आणि वाङ्मयीन दृष्टीकोन याविषयी सखोल जाण निर्माण झाल्याने साहित्याचे उपयोजन चांगल्या पद्धतीने करता येईल. समीक्षक म्हणून वाटचाल करण्यास याची मदत होईल.

Syllabus for (MA Part I) Autonomous from the year 2023-24

Nomenclature: उपयोजित समीक्षा: भाग १

Course Outcomes:

CO1 साहित्य समीक्षेचे आकलन होईल.

CO2 वेगवेगळ्या समीक्षा पद्धतींचे ज्ञान होईल.

CO3 कलाकृतीची व्यामिश्रता लक्षात घेऊन वाचन- आकलन- अर्थग्रहण, सौंदर्यग्रहण व मूल्यमापन करण्याची क्षमता वाढेल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	समीक्षेचे स्वरूप व समीक्षेची उद्दिष्ट्ये	1. समीक्षेचे स्वरूप 2. समीक्षेची उद्दिष्ट्ये	१५
२	रूपवादी समीक्षापद्धती	१) रूपवादी समीक्षापद्धतीचे स्वरूप २) वैशिष्ट्ये	१५
३	मानसशास्त्रीय समीक्षापद्धती	१)मानसशास्त्रीय समीक्षापद्धतीचे स्वरूप २) वैशिष्ट्ये	१५
४	उपयोजित समीक्षा रूपवादी समीक्षापद्धतीनुसार	1. कथा 1. निळ्या चेहऱ्याची आकृती – जी.ए.कुलकर्णी 2. रंग १ – कमल देसाई 2. कविता 1. वेणूसुधा १ – वामन पंडित 2. मुंगी उडाली आकाशी – संत मुक्ताबाई 3. त्रिधा राधा – पु.शि.रेगे 4. शिशिरामधल्या – आरती प्रभू 5. कलश – ग्रेस	१५

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

1. कुलकर्णी गो. म., मराठीसाहित्यातील स्पंदने, सुपर्ण प्रकाशन, पुणे, १९८५.
2. कुलकर्णी वा. ल., साहित्य आणि समीक्षा, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई. १९६३
3. कुलकर्णी गो. म., नवसमीक्षा, काही प्रवाह, मेहता प्रकाशन, पुणे, १९८२.
- ४) कोतापल्ले नागनाथ, साहित्य आणि समाज, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००७.
- ५) गाडगीळ गंगाधर, साहित्याचे मानदंड, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९७७.
- ६) जाधव मनोहर (संपा); समीक्षेच्या नव्या संकल्पना, गोमंतक मराठी अकादमी, पणजी, १९९६.
- ७) जाधव रा. ग., वाङ्मयीन आकलन, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९७७.

- ८) जाधव रा. ग., सांस्कृतिक मूल्यवेध, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९२.
 ९) जोशी अशोक मराठीतील साहित्यविचार, आलोचना, जून १९९१.
 १०) धोंगडे आश्विनी, स्त्रीवादी समीक्षा: स्वरूप आणि उपयोजन
 ११) निरगुडकर भारती, समीक्षासंहिता, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर २०१२.
 १२) पाटणकर रा.भा: सौंदर्यमीमांसा, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९७४.
 १३) पाटणकर वसंत, कविता संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा, अनुभव प्रकाशन, मुंबई १९९५.
 १४) पाटील गंगाधर, समीक्षेची नवी रूपे, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई, १९८१.
 १५) पाटील गंगाधर, समीक्षामीमांसा, मौज प्रकाशन, मुंबई, २०११.
 १६) कुलकर्णी जी.ए. , सांजशकुन, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९५९.
 १७) देसाई कमल, निवडक कमल देसाई, काळ्या सूर्याखालच्या गोष्टी, (संपा.) संजय आर्वीकर, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई, २०१०.

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	समीक्षेचे स्वरूप व समीक्षेची उद्दिष्ट्ये	ऑगस्ट अखेर	न
२	रूपवादी समीक्षापद्धती	सप्टेंबर व ऑक्टोबर	न
३	मानसशास्त्रीय समीक्षापद्धती	ऑक्टोबर	न
४	उपयोजित समीक्षा रूपवादी समीक्षापद्धतीनुसार	नोव्हेंबर	न

Evaluation Pattern

E. Internal Evaluation

Method	Marks
चाचणी	२०
चाचणी	२०

F. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
१.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
२.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५
३.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	३	१५
४.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	४	१५

Name of the Course	M.A.
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR 202
Class	M.A. Marathi
Semester	सत्र २
No of Credits	४
Nature	Theory/ Practical/ Project/ other (please specify) – Theory
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	वेगवेगळ्या समीक्षापद्धती आणि वाङ्मयीन दृष्टीकोन याविषयी सखोल जाण निर्माण झाल्याने साहित्याचे उपयोजन चांगल्या पद्धतीने करता येईल. समीक्षक म्हणून वाटचाल करण्यास याची मदत होईल.

Syllabus for (Programme Name) Autonomous from the year 2023-24
Nomenclature: उपयोजित समीक्षा: भाग दोन

Course Outcomes:

CO1 विविध समीक्षा पद्धतींचे आकलन होईल.

CO2 वेगवेगळ्या समीक्षा पद्धतीच्या आधारे साहित्यकृतींची समीक्षा करता येईल.

CO3 समीक्षेचे उपयोजनाचे कौशल्य प्राप्त होईल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	आदिबंधात्मक समीक्षापद्धती		१५
२	मार्क्सवादी समीक्षापद्धती		१५
३	स्त्रीवादी समीक्षापद्धती		१५
४	उपयोजित साहित्यकृती, मार्क्सवादी समीक्षापद्धतीनुसार	1. कादंबरी 1. क्षिप्रा - शरदचंद्र मुक्तीबोध 2. कविता 1. यंत्रावतार – विं. दा. करंदीकर 2. शहरात गोळा झालेले कावळे – नारायण सुर्वे 3. कामगारबंधो – नामदेव ढसाळ 4. पायी चालणार – प्रफुल्ल शिलेदार 5. तू एक कॉम्रेड – मलिका अमरशेख	१५

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

1. कुलकर्णी गो. म., मराठीसाहित्यातील स्पंदने, सुपर्ण प्रकाशन, पुणे, १९८५.
2. कुलकर्णी वा. ल., साहित्य आणि समीक्षा, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६३
3. कुलकर्णी गो. म., नवसमीक्षा, काही प्रवाह, मेहता प्रकाशन, पुणे, १९८२.
- ४) कोतापल्ले नागनाथ, साहित्य आणि समाज, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००७.
- ५) गाडगीळ गंगाधर, साहित्याचे मानदंड, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९७७.
- ६) जाधव मनोहर (संपा); समीक्षेच्या नव्या संकल्पना, गोमंतक मराठी अकादमी, पणजी, १९९६.
- ७) जाधव रा. ग., वाङ्मयीन आकलन, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९७७.
- ८) जाधव रा. ग., सांस्कृतिक मूल्यवेध, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९२.
- ९) जोशी अशोक मराठीतील साहित्यविचार, आलोचना, जून १९९१.
- १०) धोंगडे आश्विनी, स्त्रीवादी समीक्षा: स्वरूप आणि उपयोजन
- ११) निरगुडकर भारती, समीक्षासंहिता, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर २०१२.
- १२) पाटणकर रा.भा: सौंदर्यमीमांसा, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९७४.

१३) पाटणकर वसंत, कविता संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा, अनुभव प्रकाशन, मुंबई १९९५.

१४) पाटील गंगाधर, समीक्षेची नवी रूपे, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई, १९८१.

१५) पाटील गंगाधर, समीक्षामीमांसा, मौज प्रकाशन, मुंबई, २०११.

१६) पाटील. म. सु आदिबंधात्मक समीक्षा, नीहारा प्रकाशन, पुणे, १९८९.

१७) महाजन वंदना, मराठी कादंबरीतील स्त्रीवाद, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे,

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	आदिबंधात्मक समीक्षापद्धती	डिसेंबर अखेर	न
२	मार्क्सवादी समीक्षापद्धती	जानेवारी व फेब्रुवारी	न
३	स्त्रीवादी समीक्षापद्धती	फेब्रुवारी व मार्च	न
४	उपयोजित साहित्यकृती, मार्क्सवादी समीक्षापद्धतीनुसार	मार्च व एप्रिल	न

Evaluation Pattern

G. Internal Evaluation

Method	Marks
चाचणी	२०
चाचणी	२०

H. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
१.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
२.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५
३.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	३	१५
४.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	४	१५

Name of the Course	MA -I
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR 103
Class	MA. Marathi
Semester	सत्र १
No of Credits	४
Nature	Theory/ Practical/ Project/ other (please specify) – Theory
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	विद्यार्थ्यांचे भाषाविषयक दृष्टीकोन स्पष्ट होऊन भाषाविज्ञानाच्या आधारे विश्लेषण करण्याची प्रवृत्ती विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होऊन त्यातून व्यवसायाच्या संधी निर्माण होतील.

Syllabus for (Programme Name) Autonomous from the year 2023-24

Nomenclature: भाषाविज्ञान : भाग १

Course Outcomes:

CO1 ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाची ओळख होईल.

CO2 भाषेतील परिवर्तने माहीत होतील.

CO3 लिप्यांची माहिती होईल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	ऐतिहासिक भाषाविज्ञान	ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाची मूलतत्त्वे, ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाची भूमिका, ऐतिहासिकता आणि तौलनिकता, बहुभाषिक व एकभाषिक पुनर्रचन, भाषाकुलसिद्धांत	१०
२	स्वनपरिवर्तन	स्वनपरिवर्तन	१०
३	अर्थपरिवर्तन	अर्थपरिवर्तन	१०
४	मराठी भाषेची पूर्वपीठिका	मराठी भाषेची पूर्वपीठिका, आर्यभारतीय भाषामधील परिवर्तन, अंतर्वर्तुळ – बहिर्वर्तुळ सिद्धांत	१०
५	कालिकभेद	कालिकभेद	१०
६	लिपीविचार	ब्राह्मी, रोमन, देवनागरी आणि मोडी	१०

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

- कालेलकर, ना. गो. ध्वनिविचार, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९९०.
- ग्रामोपाध्ये गं.ब., भाषाविचार आणि मराठी भाषा, व्हीनस प्रकाशन पुणे. १९७९ (दुआ.).
- तुळपुळे, शं. गो., यादवकालीन मराठी भाषा व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७३.
- दाते य.रा., महाराष्ट्र शब्दकोश- प्रस्तावना खंड, महाराष्ट्र मंडळ लि. पुणे १९३२.
- पुंडे द. दि., सुलभ भाषाविज्ञान, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे २००१ (दु.आ.)
- मालशे, सं. गं. व इतर (संपा.), भाषाविज्ञान- ऐतिहासिक व वर्णनात्मक, पद्मागंधा प्रकाशन, पुणे, २००५.

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	ऐतिहासिक भाषाविज्ञान	ऑगस्ट पहिला आठवडा	व ICT
२	स्वनपरिवर्तन	ऑगस्ट दुसरा आठवडा	व ICT
३	अर्थपरिवर्तन	ऑगस्ट अखेर	व ICT
४	मराठी भाषेची पूर्वपीठिका	सप्टेंबर दुसरा आठवडा	व ICT
५	कालिकभेद	सप्टेंबर अखेर	व ICT
६	लिपीविचार	ऑक्टोबर पहिला आठवडा	व ICT

Evaluation Pattern

I. Internal Evaluation

Method	Marks
चाचणी / स्वाध्याय	२०
वस्तुनिष्ठ प्रश्न	२०

J. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
1. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१ व २	१५
2. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	३ व ४	१५
3. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	५ व ६	१५
4. सहा घटक विषयांवर सहा पैकी ३ टीपा लिहा	१ ते ६	१५

Name of the Course	MA-I
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR 203
Class	M.A. I
Semester	सत्र २
No of Credits	४
Nature	Theory/ Practical/ Project/ other (please specify) – Theory
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	विद्यार्थ्यांचे भाषाविषयक दृष्टीकोन स्पष्ट होऊन भाषाविज्ञानाच्या आधारे विश्लेषण करण्याची प्रवृत्ती विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण होऊन त्यातून व्यवसायाच्या संधी निर्माण होतील.

Nomenclature: भाषाविज्ञान – भाग दोन**Course Outcomes:**

CO1 वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाची ओळख होईल

CO2 ध्वनी, स्वन, पद, वाक्याविचार यांचे ज्ञान होईल.

CO3 सामाजिक भाषाविज्ञान या क्षेत्राची तोंडओळख होईल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान	वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाची मूलतत्वे, सोस्यूर, ब्लूमफिल्ड व चॉम्स्की यांचे भाषास्वरूपविषयक सिद्धांत	१०
२	ध्वनि व स्वनिमविचार	1. ध्वनिविचार : स्थान व प्रयत्नावर आधारित स्वनांचे वर्गीकरण, मानस्वर, उच्चार व लेखन यांतील अंतर, स्वनिक प्रतिलेखन 2. स्वनिमविचार- स्वन- स्वनिम –स्वनांतर, खंडात्मक व खंडाधिष्ठित स्वनिम, मराठीचे स्वनिम	१०
३	पदविचार	पदविचार: रूपिका, रूपिम, रूपिकांतर, स्वनरूपिका या संकल्पनांचे प्रकारभेद, प्रक्रियासह स्पष्टीकरण	१०
४	वाक्यविचार	वाक्यविचार: प्रथमोपस्थितसंघटक, विश्लेषणपद्धतीचे स्वरूप, रचनांचे प्रकार, स्तर, वाक्यांचे पृथक्करण.	१०
५	सामाजिक भाषाविज्ञान भाग:१	सामाजिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप व संकल्पना, भाषिक बदल व त्याची कारणे (सामाजिक स्तर व त्याचे परिणाम,) भाषिक सापेक्षता सिद्धांत – सपीर आणि व्होर्फ.	१०
६	सामाजिक भाषाविज्ञान: भाग २	व्यवहाराची भाषा, संपर्क भाषा, उपभाषा (व्यक्तिभाषा, स्त्री-पुरुषांची भाषा, जात व्यवस्था, आर्थिक वर्ग व भाषा)	१०

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

1. कालेलकर, ना. गो. ध्वनिविचार, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९९०.
2. ग्रामोपाध्ये गं.ब., भाषाविचार आणि मराठी भाषा, व्हीनस प्रकाशन पुणे. १९७९ (दुआ.).
3. तुळपुळे, शं. गो., यादवकालीन मराठी भाषा व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७३.
4. दाते य.रा., महाराष्ट्र शब्दकोश- प्रस्तावना खंड, महाराष्ट्र मंडळ लि. पुणे १९३२.
5. पुंडे द. दि., सुलभ भाषाविज्ञान, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे २००१ (दु.आ.)
6. मालशे, सं. गं. व इतर (संपा.), भाषाविज्ञान- ऐतिहासिक व वर्णनात्मक, पद्मागंधा प्रकाशन, पुणे, २००५.

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान	नोव्हेंबर अखेर	व ICT
२	ध्वनि व स्वनिमविचार	डिसेंबर दुसरा आठवडा	व ICT
३	पदविचार	जानेवारी पहिला आठवडा	व ICT
४	वाक्यविचार	जानेवारी अखेर	व ICT
५	सामाजिक भाषाविज्ञान भाग:१	फेब्रुवारी दुसरा आठवडा	व ICT
६	सामाजिक भाषाविज्ञान: भाग २	फेब्रुवारी अखेर	व ICT

Evaluation Pattern**K. Internal Evaluation**

Method	Marks
चाचणी	२०
चाचणी	२०

L. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
1. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१ व २	१५
2. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	३ व ४	१५
3. अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	५ व ६	१५
4. सहा घटक विषयांवर सहा पैकी ३ टीपा लिहा	१ ते ६	१५

Name of the Course	MA –I
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR 104
Class	MA. Marathi
Semester	सत्र १
No of Credits	2
Nature	Theory/ Practical/ Project/ other (please specify) – Theory
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	वेगवेगळे वाङ्मयप्रवाह आणि विचारप्रवाह यांच्या आधारे वाङ्मय इतिहास लेखनाची चिकित्सा करता येईल. संशोधनासाठी याचे उपयोजन करता येऊन विविध क्षेत्रात संशोधनाच्या संधी प्राप्त होतील.

Syllabus for (Programme Name) Autonomous from the year 2023-24

Nomenclature: आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – कथा

Course Outcomes:

CO1 विशिष्ट कालखंडातील साहित्यकृतींचा अभ्यास करता येईल.

CO2 वाङ्मयाची देश, काल, परिस्थितीच्या अंगाने चिकित्सा करता येईल.

CO3 विविध कालखंडात विकसित झालेल्या विविध साहित्यप्रकारांचा परिचय होईल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	वाङ्मय इतिहास लेखनसंकल्पना व स्वरूप	1. वाङ्मय इतिहास लेखनसंकल्पना व स्वरूप 2. वाङ्मय इतिहास लेखनाच्या पद्धती 1. वसाहतवादी 2. राष्ट्रवादी 3. वंचितांच्या (सबाल्टन) इतिहास लेखनाच्या पद्धती 4. स्त्रीवादी इतिहास लेखन पद्धती 5. मार्क्सवादी इतिहास लेखन पद्धती	१५
२	कथा	1. कथा(१९४५-१९६०) 2. कथा (१९६०-२०००)	१५

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

1. काळे के.ना व इतर (संपा) मराठी रंगभूमी मराठी नाटक घटना आणि परंपरा, मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई, १९७१.
2. कुरुंदकर नरहर, धार आणि काठ, देशमुख आणि कंपनी पब्लिशर्स, पुणे, १९९० (दु.आ.).
3. कुलकर्णी अनिरुद्ध (सपा) प्रदक्षिणा खंड २ कोटिनेटल प्रकाशन, पुणे २००४ (पुनर्मुद्रण).
4. कुलकर्णी व. दि. व इतर (संपा.)- मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास, खंड १, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९८७.
5. कुलकर्णी व. दि. व इतर (संपा) ,मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ६, भाग २, म. सा.प. पुणे, १९९९.
6. कुलकर्णी गो. म. व इतर (संपा.), वाङ्मयेतिहास सद्यस्थिती आणि अपेक्षा, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे १९९५.
7. जोग, रा. श्री. (संपा.), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ५, भाग - १. म. सा. प. पुणे ., १९७३.
8. जोग, रा. श्री. (संपा.) , मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ५. भाग -२. म. सा. प. पुणे, १९७३
9. जोशी प्र.न., मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास (प्राचीन व अर्वाचीन काल), प्रसादप्रकाशन, पुणे, १९७८.
10. देशपांडे अ.ना., आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, भाग १ व २, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९९२.
11. देशपांडे कुसुमावती, मराठी कादंबरी, मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई, १९७५.
12. पुंडे.द.दि.(संपा.), वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना, प्रतिमा प्रकाशन,पुणे,१९९४.

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	वाङ्मय इतिहास लेखनसंकल्पना व स्वरूप	ऑगस्ट व सप्टेंबर	न व ICT
२	कथा	ऑक्टोबर व नोव्हेंबर	न व ICT

Evaluation Pattern

M. Internal Evaluation

Method	Marks
चाचणी	२०
चाचणी	२०

N. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
१.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
२.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
३.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५
४.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५

Name of the Course	MA – I
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR 204
Class	M.A. Marathi
Semester	सत्र २
No of Credits	2
Nature	Theory/ Practical/ Project/ other (please specify) – Theory
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	नाटक या वाङ्मयप्रकाराच्या आकलनामुळे नाट्यसृष्टीकडे चिकित्सक पद्धतीने पाहता येईल. यातूनच नाट्यसमीक्षणाकडे वळता येईल.

Nomenclature: आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – नाटक

Course Outcomes:

CO1 नाट्यसंकल्पनांचे ज्ञान होईल.

CO2 विशिष्ट काळातील वाङ्मयीन टप्पे अभ्यासता येतील.

CO3 नाट्यलेखक व नाटक यांचा अनुबंध जोडता येईल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	नाटक संकल्पना व स्वरूप	१. नाटक – व्याख्या, घटक २. नाटका या साहित्यप्रकाराचे विविध टप्पे	१५
२	नाटक	1. नाटक (१९४५-१९६०) 2. नाटक (१९६०-२०००)	१५

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

- काळे के.ना व इतर (संपा) मराठी रंगभूमी मराठी नाटक घटना आणि परंपरा, मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई, १९७१.
- कुरुंदकर नरहर, धार आणि काठ, देशमुख आणि कंपनी पब्लिशर्स, पुणे, १९९० (दु.आ.).
- कुलकर्णी अनिरुद्ध (सपा) प्रदक्षिणा खंड २ कोटिनेटल प्रकाशन, पुणे २००४ (पुनर्मुद्रण).
- कुलकर्णी व. दि. व इतर (संपा.)- मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास, खंड १, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९८७.
- कुलकर्णी व. दि. व इतर (संपा) ,मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड ६, भाग २, म. सा.प. पुणे, १९९९.

6. कुलकर्णी गो. म. व इतर (संपा.), वाङ्मयेतिहास सद्यस्थिती आणि अपेक्षा, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे १९९५.
7. जोग, रा. श्री. (संपा.), मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ५, भाग - १. म. सा. प. पुणे ., १९७३.
8. जोग, रा. श्री. (संपा.) , मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ५. भाग -२. म. सा. प. पुणे, १९७३
9. जोशी प्र.न., मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास (प्राचीन व अर्वाचीन काल), प्रसादप्रकाशन, पुणे, १९७८.
10. देशपांडे अ.ना., आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, भाग १ व २, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९९२.
11. देशपांडे कुसुमावती, मराठी कादंबरी, मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई, १९७५.
12. पुंडे.द.दि.(संपा.), वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना, प्रतिमा प्रकाशन,पुणे,१९९४.
13. बनहट्टी श्री. ना. मराठी नाट्यकला उद्गम आणि विकास, पुणे विद्यापीठ पुणे १९५९.
14. बांदिवडेकर चंद्रकांत, मराठी कादंबरीचा इतिहास, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे १९८९.
15. शेवडे इंदुमती, मराठी कथा: उद्गम आणि विकास, सोमैया पब्लिकेशन,मुंबई,१९७३.

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	नाटक संकल्पना व स्वरूप	डिसेंबर व जानेवारी	न व ICT
२	नाटक	फेब्रुवारी व मार्च	न व ICT

Evaluation Pattern

O. Internal Evaluation

Method	Marks
चाचणी	२०
चाचणी	२०

P. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
१.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
२.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
३.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५
४.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५

Name of the Course	M.A –I
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR105
Class	MA. Marathi
Semester	सत्र १
No of Credits	4
Nature	Theory/ Practical/ Project/ other (please specify) – Theory
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	गावगाडा संस्कृती व कृषी संस्कृती यांची ओळख होऊन साहित्यनिर्मितीस नादत होईल.

Nomenclature: ग्रामीण साहित्य : भाग १

Course Outcomes:

CO1 ग्रामीण साहित्याची ओळख होईल.

CO2 विविध कालखंडातील ग्रामीण साहित्याचा परिचय होईल.

CO3 ग्रामीण कथांचा परिचय होईल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	ग्रामीण साहित्याची संकल्पना	1. ग्रामीण साहित्याची संकल्पना आणि स्वरूप 2. ग्रामीण साहित्य निर्मितीच्या प्रेरणा	२०
२	ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप	1. स्वातंत्र्यपूर्व काळातील ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप 2. स्वातंत्र्योत्तर काळातील ग्रामीण साहित्याचे बदलते स्वरूप	२०
३	नेमलेल्या साहित्यकृती	1. विजेने चोरलेले दिवस – संतोष जगताप, दर्या प्रकाशन, पुणे, प्रथम आवृत्ती २०२०. 2. अंगारमाती – भास्कर चंदनशिव, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, प्रथम आवृत्ती २००२.	२०

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

1. यादव आनंद, ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि वास्तवता
2. यादव आनंद, मराठी साहित्य, समाज आणि संस्कृती

3. भोळे भा.ल., महात्मा फुले विचार आणि वारसा
4. भोसले द.ता., ग्रामीण साहित्य एक चिंतन
5. वाघमारे जनार्दन, साहित्यचिंतन
6. कोतापल्ले नागनाथ, ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि शोध
7. मुलाटे वासुदेव, ग्रामीण कथा स्वरूप आणि विकास
8. पवार गो.म. व हातकणंगलेकर म.द. , मराठी साहित्य प्रेरणा व स्वरूप

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	ग्रामीण साहित्याची संकल्पना	ऑगस्ट अखेर	न
२	ग्रामीण साहित्याचे स्वरूप	सप्टेंबर व ऑक्टोबर	न
३	नेमलेल्या साहित्यकृती	ऑक्टोबर व नोव्हेंबर	न

Evaluation Pattern

Q. Internal Evaluation

Method	Marks
चाचणी	२०
चाचणी	२०

R. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
१.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
२.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५
३.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	३	१५
४.प्रत्येक घटकावर आधारित अंतर्गत पर्यायासह टीप	१+२+३	१५

Nomenclature: ग्रामीण साहित्य : भाग २

Course Outcomes:

CO1 ग्रामीण कवितेचे स्वरूप व संकल्पना यांचे आकलन होईल.

CO2 साहित्य व समाज यांचा अनुबंध स्पष्ट करता येईल.

CO3 नेमलेल्या साहित्यकृतींचा आस्वाद घेता येईल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	ग्रामीण कविता	ग्रामीण कवितेचे स्वरूप आणि संकल्पना	२०
२	स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर काळातील ग्रामीण कविता	स्वातंत्र्यपूर्व काळातील ग्रामीण कविता स्वातंत्र्योत्तर काळातील ग्रामीण कविता	२०

३	नेमलेल्या साहित्यकृती	1. रानातल्या कविता – ना.धों.महानोर , पॉप्युलर प्रकाशन 2. आषाढमाती – श्रीकांत देशमुख, शब्दालय प्रकाशन	२०
---	-----------------------	---	----

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

9. यादव आनंद, ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि वास्तवता
10. यादव आनंद, मराठी साहित्य, समाज आणि संस्कृती
11. भोळे भा.ल., महात्मा फुले विचार आणि वारसा
12. भोसले द.ता., ग्रामीण साहित्य एक चिंतन
13. वाघमारे जनार्दन, साहित्यचिंतन
14. कोतापल्ले नागनाथ, ग्रामीण साहित्य स्वरूप आणि शोध
15. मुलाटे वासुदेव, ग्रामीण कथा स्वरूप आणि विकास
16. पवार गो.म. व हातकणंगलेकर म.द. , मराठी साहित्य प्रेरणा व स्वरूप

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	ग्रामीण कविता	डिसेंबर अखेर	न
२	स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर काळातील ग्रामीण कविता	जानेवारी व फेब्रुवारी	न
३	नेमलेल्या साहित्यकृती	मार्च व एप्रिल	न

Evaluation Pattern

S. Internal Evaluation

Method	Marks
चाचणी	२०
चाचणी	२०

T. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
१.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
२.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५
३.अंतर्गत पर्याय दीर्घोत्तरी प्रश्न	३	१५
४.प्रत्येक घटकावर आधारित अंतर्गत पर्यायासह टीप	१+२+३	१५
		M.A. –I

Name of the Course	
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR108
Class	MA. Part -I Marathi
Semester	१
No of Credits	४
Nature	Theory/ Practical/ Project/ other (please specify) – Theory & Practical
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	

Nomenclature: संशोधनशास्त्र (Research Methodology)

Course Outcomes:

CO1 संशोधनशास्त्राचा परिचय होईल

CO2 पाठसंशोधन म्हणजे काय ते समजून येईल.

CO3 साहित्याचे संशोधन आणि इतर ललितकलामधील संशोधन यातील फरक समजेल.

CO4 केस स्टडी समजेल आणि एक शोधनिबंध लिहिता येईल इतकी तयारी होईल.

Curriculum:

Unit	Title	Learning Points	No of Lectures
१	संशोधन म्हणजे काय	1. संशोधन : व्याख्या व स्वरूप 2. साहित्य संशोधनाची व्याप्ती 3. संशोधनातील तीन प्रारंभिक प्रक्रिया 4. साहित्याचे संशोधन	१५
२	पाठसंशोधन	1. पाठसंशोधन म्हणजे काय 2. पाठसंशोधनाच्या दोन पद्धती 3. पाठसंशोधनाचे ध्येय 4. पाठसंशोधकाचे कार्य	१५
३	संशोधनासाठी प्रश्नावली तयार करणे	1. माहिती गोळा करण्याच्या पद्धती 2. स्वनिर्धारित आणि मुलाखतकर्त्याने निर्धारित केलेली प्रश्नावली 3. प्रश्नावली आणि कोष्टक यांची तुलना 4. प्रश्नांचे प्रकार - अन्वेषक, औपचारिक – खुली व बंदिस्त	१५
४	व्यष्टी अध्ययन (CASE STUDY)	1. केस स्टडीमधील संशोधनप्रक्रिया 2. संशोधनसमस्येचे निदान व व्याख्या	१५

		3. व्यक्ती /घटनांची निवड 4. पथदर्शक नमुनाभ्यास 5. तथ्य संकलनाची माध्यमे व तंत्रे , त्याचे विश्लेषण , अहवाल, नमुना उदाहरणे	
--	--	---	--

Learning Resources recommended:

संदर्भ पुस्तके –

1. कऱ्हाडे सदा; संशोधन:सिद्धांत आणि पद्धती, लोक वाङ्मय ग्रह मुंबई १९९७
२. सुनेकर सु.रा. व इतर (संपा.) संशोधन स्वरूप आणि पद्धती शिक्षण प्रसारक संस्था, संगमनेर, १९८३
३. जोशी, वसंत व इतर (संपा.), भाषा व साहित्य संशोधन खंड १, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९८१
४. जोशी, वसंत व इतर (संपा.), भाषा व साहित्य संशोधन खंड २, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९८५
५. जोशी, वसंत व इतर (संपा.), भाषा व साहित्य संशोधन खंड ३, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९८९
६. तुळपुळे शं. गो., प्राचीन मराठी कोरीव लेख पुणे विद्यापीठ, पुणे, १९६३
७. देशमुख उषा मा., मराठी संशोधन विद्या स्नेहवर्धन पब्लिकेशन हाऊस पुणे.
८. बनहट्टी, श्री. ना. (संपा.), ज्ञानदेवी- अध्याय १२, सुविचार प्रकाशन मंडळ, पुणे, १९६७
९. मालशे, सं. गं. , शोधनिबंधाची लेखन पद्धती, सुविचार प्रकाशन, नागपूर, १९७५
१०. संत दु. का., शोधविज्ञानकोश, अनाथ विद्यार्थी गृह प्रकाशन, पुणे १९८५
११. संत दु. का., संशोधन पद्धती, क्रियाव अंतरंग, अनाथ विद्यार्थी गृह प्रकाशन, पुणे, १९६२
१२. Whitney, F. L.; Elements of Research, Prentice -Hall, New York, 1954
१३. रमेश वरखेडे, मंगला वरखेडे, संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र, भाषाविकास संशोधन संस्था, कोल्हापूर,

२०१९

Teaching plan:

Unit	Title	Expected date of completion	Teaching methods
१	संशोधन म्हणजे काय	ऑगस्ट अखेर	न व ICT
२	पाठसंशोधन	सप्टेंबर अखेर	न व ICT
३	संशोधनासाठी प्रश्नावली तयार करणे	ऑक्टोबर अखेर	न व ICT
४	व्यष्टी अध्ययन(CASE STUDY)	नोव्हेंबर व डिसेंबर	क

Evaluation Pattern

A. Internal Evaluation

Method	Marks
शोधनिबंध	३०
सादरीकरण	१०

B. Semester End Evaluation (Paper Pattern)

Question No	Unit	Marks
1. अंतर्गत पर्याय असलेला दीर्घोत्तरी प्रश्न	१	१५
2. अंतर्गत पर्याय असलेला दीर्घोत्तरी प्रश्न	२	१५
3. अंतर्गत पर्याय असलेला दीर्घोत्तरी प्रश्न	३	१५
4. अंतर्गत पर्याय असलेला दीर्घोत्तरी प्रश्न	४	१५

***Revised Syllabus of Courses of Master of Arts (M.A.)
Programme at Semester II with Effect from the Academic
Year 2023-2024***

Syllabus for (Programme Name) Autonomous from the year 2023-24

Name of the Course	M.A.
Course Code (refer to student handbook)	PAMAR208
Class	MA. Part -I Marathi
Semester	II
No of Credits	4
Nature	On Job Training/Field Project
Type (applicable to NEP only)	Core/ Elective
Highlight revision specific to employability/ entrepreneurship/ skill development (if any) 100 words	

On Job Training :

कोर्सचे नाव	नोकरी प्रशिक्षण / आंतरवासिता
कोर्स कोड	On Job Training (OJT)
वर्ग	MA Part I
सत्र	II
क्रेडिट्सची संख्या	04
स्वरूप	प्रात्यक्षिक (Practical)
प्रकार	OJT
रोजगारक्षमता/उद्योजकता/ कौशल्य विकास संबंधी उपयोजन	<p>नोकरी प्रशिक्षणामुळे विद्यार्थ्यांना विशिष्ट प्रकारची नोकरी करताना आवश्यक असलेले प्रत्यक्ष अनुभव आणि प्रात्यक्षिक कौशल्ये आत्मसात करण्याची संधी मिळते. त्यामुळे शिक्षण घेताना मिळालेले सैद्धांतिक ज्ञान आणि नोकरीच्या व्यावहारिक आवश्यकतांमधील अंतर कमी करण्यास मदत होते. विद्यार्थी ज्याठिकाणी नोकरी प्रशिक्षण घेतो त्या अस्थापनाची कार्यपद्धती, अस्थापानाच्या संस्कृतीबद्दल अंतर्दृष्टी मिळू शकते. आंतरवासिता अनुभव त्यांना नोकरीसाठी विविध पदासाठी अर्ज करताना आत्मविश्वासू आणि सक्षम उमेदवार बनविण्यास मदत करतो. ज्यामुळे विद्यार्थ्यांला रोजगाराच्या विविध प्रकारच्या संधी उपलब्ध होण्यास मदत होते. नोकरी प्रशिक्षण (OJT) हे विद्यार्थ्यांच्या कौशल्य विकसनामध्ये महत्त्वाची भूमिका बजावते कारण नोकरी प्रशिक्षण हे तांत्रिक कौशल्ये, सॉफ्ट स्किल्स यासारख्या प्रात्यक्षिक नोकरी क्षमतांवर लक्ष केंद्रित करते. एकूणच OJT रोजगारक्षमता वाढवते, विविध क्षेत्रात अनुभव प्रदान करून उद्योजकतेला प्रोत्साहन देते.</p>

नोकरीवरील प्रशिक्षणासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे आणि मूल्यांकन नमुना (१०० गुण)

Guidelines and Evaluation pattern for On Job Training

- **प्रस्तावना (Introduction):**

एम. ए. या पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमात नोकरी प्रशिक्षणाचा (OJT) / आंतरवासितेचा समावेश करणे हा अभ्यासक्रम रचनेतील महत्त्वाकांक्षी पैलू पैकी एक आहे. नोकरी प्रशिक्षणाचा / आंतरवासितेचा समावेश करण्याचा मुख्य उद्देश म्हणजे अभ्यासाच्या विशिष्ट पैलूचा अर्थ त्याच्या/तिच्या स्वतःच्या शब्दात लावण्याची क्षमता विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण करणे.

- **नोकरीवरील प्रशिक्षणासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे (Guidelines for On Job Training) :**

विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयीन (HEI) अभ्यासाच्या क्षेत्राशी संबंधित आस्थापनात किंवा उद्योगात एक नेमून दिलेला प्रकल्प किंवा काम हाती घ्यावे लागेल. नोकरी प्रशिक्षण (ओजेटी) या अभ्यासक्रमाचा मुख्य उद्देश विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयीन अभ्यासाच्या क्षेत्राशी संबंधित व्यावसायिक कामाच्या वातावरणात प्रात्यक्षिक अनुभव आणि प्रत्यक्ष अनुभव देणे हा आहे.

- **कोर्सची उद्दिष्ट्ये (Course Objectives) :**

अभ्यासक्रमाच्या शेवटी, विद्यार्थ्यांना ;

1. वास्तविक जगाच्या अंतर्दृष्टीचा अनुभव घेता आला पाहिजे आणि प्रात्यक्षिक परिस्थितींमध्ये सैद्धांतिक ज्ञान लागू करता आले पाहिजे.
2. समस्या सोडवणे, निर्णय घेण्याची क्षमता आणि संभाषण कौशल्ये वाढवता आली पाहिजेत.
3. आस्थापनातील संघटनात्मक कार्य संस्कृती समजली पाहिजे.
4. आस्थापन / उद्योग संबंधी संपर्कता आणि रोजगाराच्या संधी निर्माण करता आल्या पाहिजेत.

- **कोर्स कालावधी (Course Duration):**

- एखाद्या खाजगी आस्थापना /सरकारी आस्थापना/ स्वयंसेवी संस्था (NGO) या मध्ये किमान १२० तासांचे नोकरी प्रशिक्षण (अंतरवासिता) पूर्ण करणे अनिवार्य आहे.
- नोकरी प्रशिक्षण (OJT) / अंतरवासिता ही विद्यार्थ्यांने निवडलेल्या मुख्य (Major) अभ्यासक्रमाच्या कोणत्याही अभ्यास क्षेत्रावर आधारित असावा.
- अंतरवासिता अहवाल किमान ५० पानांचा असावा.
- नोकरी प्रशिक्षण / अंतरवासिता अनुभव प्रमाणपत्र अनिवार्य आहे.

- **अहवाल रचना (Report Structure):**

विद्यार्थ्यांनी नोकरी प्रशिक्षण (OJT)/ अंतरवासितेच्या शेवटी एक अहवाल तयार करून तो महाविद्यालयातील आपल्या विभागाला सादर करावा. ओजेटी / अंतरवासिता अहवाल संक्षिप्त असावा आणि त्यात खालील बाबींचा समावेश असावा.

- **शीर्षक पृष्ठ (Title Page):**

अंतरवासिता अहवालाचे शीर्षक, विद्यार्थ्यांचे नाव, प्रोग्रामचे नाव, महाविद्यालयाचे नाव आणि प्रशिक्षणाचा कालावधी यांचा उल्लेख करणे अपेक्षित आहे.

- **प्रशिक्षण पूर्ण केल्याचे प्रमाणपत्र (Certificate of Completion):**

प्रशिक्षण यशस्वीरित्या पूर्ण केल्याचे संबंधित आस्थापनाने किंवा पर्यवेक्षकाने दिलेले प्रमाणपत्र.

- **स्वयंघोषणा पत्र (Declaration) :**

विद्यार्थ्यांनि संबधित आस्थापनात स्वतः प्रत्यक्ष जाऊन ओजेटी / अंतरवासिता पूर्ण केल्याचे घोषित करणारे निवेदन.

- ऋणनिर्देश (Acknowledgments):
ओजेटी /अंतरवासिता प्रशिक्षणा दरम्यान सहाय्यक, मार्गदर्शन किंवा सहकार्य करणाऱ्या व्यक्ती किंवा संस्थांचे ऋण व्यक्त करणे अपेक्षित.
- अनुक्रमणिका (Table of Contents) :
ओजेटी / अंतरवासिता अहवालाच्या विभागांची आणि पृष्ठ क्रमांकांची स्पष्ट रूपरेषा
- कार्यवृतांत सारांश/ कार्यकारी सारांश (Executive Summary):
ओजेटी /अंतरवासिता प्रशिक्षणा दरम्यान केलेल्या कामाची सारांश रूपाने मांडणी
- अस्थापानाचा परिचय (Introduction on the Organization):
ओजेटी /अंतरवासिता प्रशिक्षणासाठी विद्यार्थ्यांनि निवडलेल्या अस्थापानाचा थोडक्यात परिचय देणे
- ओजेटी / अंतरवासिता कालावधीतील अस्थापानातील तुमची भूमिका (Your Role in the Organization during the On Job Training):
प्रशिक्षणा दरम्यान मुख्य कोणत्या बाबी हाताळल्या तसेच तुम्हाला ज्या विभागात कार्यभार दिला होता त्या संबधी संक्षिप्त सारांश .
- आव्हाने आणि आव्हानांवर मात (Challenges and overcoming of challenges):
सैद्धांतिक ज्ञानाचे व्यावहारिक जगात उपयोजन करताना येणारी आव्हाने आणि ती आव्हाने कमी करण्यासाठी प्रशिक्षणा कालावधीत तुम्ही काय शिकलात ? याबद्दल माहिती देणे.
- निष्कर्ष (Conclusion):
सिद्धांत आणि व्यवहारातील अंतर कमी करण्यासाठी तुमच्या अनुभवाचा आणि सूचनांचा सारांशरूपाने आढावा.
- परिशिष्टे (Appendix) :
विद्यार्थ्यांनि आंतरवासिता अहवालासोबत खालील प्रमाणे दिलेली ९ प्रकारची परिशिष्टे जोडणे अनिवार्य आहे.
 1. Appendix I: Internship Undertaking
परिशिष्ट -१ आंतरवासिता हमीपत्र
 2. Appendix II: Draft Resume Template
परिशिष्ट-२ व्यक्तिगत माहिती प्रपत्र नमुना :
 3. Appendix III: Organization Outreach Letter
परिशिष्ट ३- संस्थेस सेवा पुरविण्याबाबतचे पत्र
 4. Appendix IV: Relieving Letter of Student
परिशिष्ट ४- विद्यार्थी कार्यमुक्ता पत्र
 5. Appendix V: Student Diary (Log) Recording Format
परिशिष्ट -५ विद्यार्थ्यांच्या कामाची दैनंदिनी (नोंदीचे स्वरूप)
 6. Appendix VI: Attendance Sheet

परिशिष्ट - ६ उपस्थिती पत्रक

7. Appendix VII: Supervisor Evaluation of Internship

परिशिष्ट ७ - पर्यवेक्षकाचा आंतरवासिता मूल्यमापन अहवाल

8. Appendix VIII: Student Feedback of Internship (To be filled by Students after Internship completion)

परिशिष्ट - ८ विद्यार्थ्यांचा आंतरवासिता अनुभव : अभिप्राय

(आंतरवासिता पूर्ण झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांने भरावे)

9. Appendix IX: Performa for Evaluation of Internship by Institute

परिशिष्ट -९ संस्थेचा आंतरवासिता मूल्यमापन अहवाल – नमुना प्रपत्र

• ओजेटी / आंतरवासिता अहवालासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे

(Broad guidelines for OJT report):

विद्यार्थ्यांने नोकरी प्रशिक्षण (OJT) आधारित अहवाल खाली दिलेल्या विस्तृत मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार तयार केला पाहिजेत :

- फॉन्ट प्रकार (Font type) : मराठी मध्यम - कोकीळ / मंगल युनिकोड
इंग्रजी मध्यम - Times New Roman
- फॉन्ट आकार (Font size) : सामग्रीसाठी- कोकीळ - १६ आणि मंगल १२
शीर्षकासाठी- : कोकीळ- १८ मंगल – १६
इंग्रजी मध्यम : सामग्रीसाठी - १२ शीर्षकासाठी- १४
- ओळीची समास (Line Space) : सामग्रीसाठी -१.५ आणि तक्ता -१
- कागदाचा आकार : A4
- पेज मार्जिन (Page Margin) : डावीकडे- १.५, वर- खाली आणि उजवीकडे-१

कोर्स (अभ्यासक्रम) फलनिष्पती (Course Outcomes):

अभ्यासक्रमाच्या अखेरीस, विद्यार्थ्यांना;

1. शैक्षणिक अध्ययन कालावधी दरम्यान मिळालेले सैद्धांतिक ज्ञान आणि संकल्पना वास्तव कामाच्या परिस्थितीत लागू करता येतील.
2. यशस्वी व्यावसायिक सहभागासाठी आवश्यक असलेली व्यावहारिक कौशल्ये आणि क्षमता विकसित करता येतील.
3. कामाच्या वातावरणात प्रभावी समस्या सोडवणे, निर्णय घेण्याची आणि चिकित्सक विचार करण्याची क्षमता निर्माण करता येईल.
4. ओजेटी / आंतरवासितेसाठी निवडलेल्या आस्थापनातील / उद्योगातील संघटनात्मक कार्ये संस्कृतीशी जुळवून घेण्यास सक्षम होतील.
5. नोकरी प्रशिक्षण अनुभव, निष्कर्ष आणि शिफारसींचे दस्तऐवजीकरण करणारा एक व्यापक अहवाल तयार करण्यास सक्षम होतील.

OJT/ आंतरवासिता अहवालाच्या मूल्यांकनासाठी रूब्रिक
(Rubric for Evaluation of 'On the Job Training' Report)

निकष (Criteria)	गुण (Marks)	मूल्यांकन तपशील (Description)
इंटरशिप / ओजेटी रिपोर्ट (कमाल ६० गुण) Internship / OJT Report		
शीर्षक पृष्ठ	०२	शीर्षक, विद्यार्थ्यांचे नाव, अभ्यासक्रम नाव, संस्था आणि प्रशिक्षण कालावधीसह नमुन्यामध्ये केलेले.
प्रशिक्षण पूर्ण केल्याचे प्रमाणपत्र	०५	आंतरवासिता आस्थापन / पर्यवेक्षकाकडून वैध प्रमाणपत्राचा (valid certificate) समावेश
स्वयं घोषणा पत्र	०१	आंतरवासिता केल्याचे स्वयं घोषणा पत्र
ऋणनिर्देश	०२	मिळालेल्या मदतीची आणि मार्गदर्शनाचे ऋणनिर्देश
अनुक्रमणिका	०५	अहवालाच्या विभागांची पृष्ठ क्रमांकांसह स्पष्ट आणि अचूक रूपरेषा.
कार्यवृत्तांत सारांश	०५	संपूर्ण अहवाल सादरीकरणाचा संक्षिप्त आढावा.
अस्थापनाचा परिचय	०५	आस्थापनाची / संस्थेचे तपशीलवार माहिती, ज्यामध्ये तिची व्याप्ती, उत्पादने आणि सेवांचा समावेश आहे.
आंतरवासिता कालावधीतील अस्थापनातील तुमची भूमिका	०५	ओजेटी /आंतरवासिता काळात हाताळलेल्या मुख्य बाबींचे विस्तृत वर्णन, तुम्हाला कार्यभार दिलेला विभाग आणि अहवाल प्रमुखाने स्वीकारलेला सारांश अहवाल.
आव्हाने आणि आव्हानांवर मात	०५	समोरील आव्हाने आणि त्यावर मात करण्यासाठी वापरलेल्या पद्धतींचे अंतर्दृष्टीपूर्ण विश्लेषण.
निष्कर्ष	०५	सिद्धांत आणि प्रात्याशिक अंतर भरून काढण्यासाठी सूचनांसह अनुभवाचा थोडक्यात आढावा.
परिशिष्टे Appendix:		
परिशिष्ट -१ आंतरवासिता हमीपत्र		
परिशिष्ट-२ व्यक्तिगत माहिती प्रपत्र नमुना		
परिशिष्ट - ३ संस्थेस सेवा पुरविण्याबाबतचे पत्र		
पारीशिष -४ विद्यार्थी कार्यमुक्ता पत्र		

परिशिष्ट -५ विद्यार्थ्यांच्या कामाची दैनंदिनी (नोंदीचे स्वरूप)	१५	अहवालासोबत जोडणे अनिवार्य
परिशिष्ट - ६ उपस्थिती पत्रक (संस्थेच्या अधिकृत लेटरहेडवर)		
परिशिष्ट - ७ पर्यवेक्षकाचा आंतरवासिता मूल्यमापन अहवाल		
परिशिष्ट - ८ विद्यार्थ्यांचा आंतरवासिता अनुभव : अभिप्राय (आंतरवासिता पूर्ण झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांने भरावे)		
परिशिष्ट -९ संस्थेचा आंतरवासिता मूल्यमापन अहवाल – नमुना प्रपत्र		
दस्तऐवजीकरण आणि सादरीकरण (कमाल ४० गुण) (Documentation and Presentation)		
सादरीकरणाची गुणवत्ता आणि परिणामकारकता	१०	ओजेटी अहवालाची उद्दिष्टे व फलनिष्पत्ती यासंबंधी सादरीकरणाच्या प्रभावाचे मूल्यांकन
ज्ञानाची सखोलता आणि प्रात्यक्षिक कौशल्ये	१०	ओजेटी संबंधित प्रमुख संकल्पना, तंत्रे आणि कौशल्ये समजून घेणे आणि व्यावहारिक उपयोजनाचे मूल्यांकन
शिकण्याच्या अनुभवाची प्रासंगिकता	०५	प्रशिक्षणाचा अनुभव प्रशिक्षणार्थीच्या करिअरच्या उद्दिष्टांशी आणि आस्थापनाच्या व्यावहारिक आवश्यकतांशी किती सुसंगत आहे हे पाहणे .
प्रात्यक्षिक उपयोजन	१०	प्रशिक्षणादरम्यान शिकलेल्या कौशल्यांचा आणि ज्ञानाचा प्रत्यक्ष कार्यामध्ये आणि आव्हानांमध्ये प्रभावीपणे वापर करण्याच्या प्रशिक्षणार्थीच्या क्षमतेचे मूल्यांकन
अस्थापानातील संघटनात्मक कार्यपद्धतीची आकलन	०५	अस्थापानाची संस्थात्मक रचना, संस्कृती बदल प्रशिक्षणार्थीची अंतर्दृष्टी.
एकुण गुण	१००	

परिशिष्टे (Appendix)

परिशिष्ट -१ आंतरवासिता हमीपत्र

1. विद्यार्थ्यांचे नाव :	
2. वर्ग	
3. रोल नं.	
4. UID नं.	
5. ABC ID	
6. सध्याचा पत्ता:	
7. कायमस्वरूपी पत्ता	
8. ईमेल आयडी	
9. भ्रमणध्वनी	
१०.आधार क्र.	
11. . आंतरवासिता पद्धत	ऑनलाइन / ऑफलाइन
१२.आंतरवासिता प्राधान्ये	
मी आंतरवासिता धोरणाच्या अटी, शर्ती आणि आवश्यकतांशी सहमत आहे. दिनांक : विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी :	
सदर विद्यार्थ्यांने आंतरवासिता परिचय वर्गात भाग घेतला आहे आणि आंतरवासिता कार्यक्रमात भाग घेण्यासाठी आवश्यक ती सर्व कागदपत्रे आणि प्रक्रियेच्या गरजा पूर्ण केल्या आहेत, याची मी खात्री केली आहे. तसेच त्याच्या/तिच्या मार्गदर्शकाकडून मान्यता प्राप्त केली आहे. दिनांक : विभागातील समन्वयक प्राध्यापकाची स्वाक्षरी :	

परिशिष्ट-२ व्यक्तिगत माहिती प्रपत्र नमुना :

नाव :	
संपर्क क्र. आणि ईमेल आयडी :	
शिक्षण	
महाविद्यालयाचे (महाविद्यालय उच्च शिक्षणसंस्थेचे) नाव: पदव्युत्तर पदवी : मुख्य विषय: SGPA: महाविद्यालय (महाविद्यालय (उच्च) नाव) नाव: पदवी: विशेषज्ञता: SGPA: पीजी (पदव्युत्तर पदवी) सत्र-१)	वर्ष
महाविद्यालयाचे नाव: < पदवी > पदवी: मुख्य विषय: CGPA:	वर्ष

इंटरनशिप / कामाचा अनुभव -	होय / नाही
जर होय असेल तर, आस्थापनाचे नाव : कामाचा अनुभव - संक्षिप्त:	

थोडक्यात माहिती :

इतर माहिती आणि व्यक्तिगत आवडीनिवडी - कालक्रमानुसार इतर कामगिरीची यादी

- तुमच्या औपचारिक कामाच्या बाहेरील नेतृत्व पदे
- वैयक्तिक आवडी आणि कामगिरी
- स्वयंसेवा/सामाजिक कार्य

परिशिष्ट ३- संस्थेस सेवा पुरविण्याबाबतचे पत्र

(महाविद्यालय / उच्च शिक्षण संस्थेच्या लेटरहेडवर)

प्रति,

व्यवस्थापक (मानव संसाधन),

विषय : कला/ वाणिज्य/ विज्ञान शाखेत पदव्युत्तर शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना १२० तासांच्या
ओजेटी /आंतरवासितेची विनंती

मा. महोदय/महोदया,

१९४५ साली स्थापन झालेल्या रत्नागिरी एज्युकेशन सोसायटीचे, गोगटे - जोगळेकर महाविद्यालय रत्नागिरी या (स्वायत्त) दर्जा प्राप्त आमच्या महाविद्यालयाला सर्व शैक्षणिक उत्कृष्टता आणि पायाभूत सुविधांबद्दल २०१९ मध्ये राष्ट्रीय मुल्यांकन आणि मान्यता परिषदेने (नॅक) 'अ' श्रेणीची मान्यता दिली आहे.

वरील बाबी लक्षात घेता मी आपल्याला विनंती करतो की, आपल्या सन्माननीय संस्थेत कृपया आमच्या खालील ---- विद्यार्थ्यांना व्यावहारिक प्रशिक्षणाची परवानगी द्यावी. आपली खातरजमा झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षणात दाखल होण्यासाठी किमान एक आठवड्याचा कालावधी द्यावा.

अ.क्र.	नाव	उपस्थिती क्र.	नाव	विभाग

या विद्यार्थ्यांची व्यक्तिगत माहिती प्रपत्रे या पत्रासोबत जोडलेली आहेत. आपल्याकडे रिक्त पदे असल्यास, कृपया वरील शाखांमधील मुलाखती घेण्यासाठी नियोजन करावे.

आपल्या संमतीची अपेक्षा !

आपला विश्वासू,

नोडल अधिकारी /टीपीओ -

महाविद्यालय (उच्च शिक्षण संस्था) चे नाव

तारीख:

परिशिष्ट - ४ अ) विद्यार्थी कार्यमुक्तता पत्र (पूर्णवेळ इंटर्नशिपसाठी) (महाविद्यालय संस्थेच्या लेटरहेडवर)
प्रति,

मा. महाव्यवस्थापक (मानव संसाधन)

.....

विषय: विद्यार्थ्यांचे कार्यमुक्तता पत्र

मा. महोदय,

कृपया उपरिनिर्दिष्ट विषयाच्या संदर्भातील आपले/आमचे पत्र / ई-मेल दिनांक -..... पहा
. आपल्या प्रतिष्ठित संस्थेत खालील विद्यार्थी आपल्या अनुमतीने व आपल्या मार्गदर्शनाखाली आणि
देखरेखेखाली औद्योगिक आंतरवासिता प्रशिक्षण घेतील.

अ.क्र.	नाव	उपस्थिती क्र.	नाव	विभाग

हे प्रशिक्षण अभ्यासक्रमाचा आवश्यक भाग असल्याने प्रशिक्षणासाठी अभ्यासक्रमात खालील मार्गदर्शक तत्वे
निश्चित करण्यात आली आहेत. त्यामुळे कृपया संबंधित विद्यार्थ्यांस मार्गदर्शकाने खालील मार्गदर्शक तत्वे सूचित
करावीत, अशी विनंती करण्यात येत आहे.

- आंतरवासिताचे वेळापत्रक तयार करून त्याची एक प्रत आम्हाला पाठवावी.
- प्रत्येक विद्यार्थ्यांने आंतरवासिता दैनंदिनी तयार करून अहवाल देणे आवश्यक आहे.
- कृपया दररोज विद्यार्थ्यांची आंतरवासिता दैनंदिनी तपासावी.
- प्रशिक्षण काळातील कामाच्या वेळांबाबत सूचना देणे आणि उपस्थितीची नोंद राखणे.

विद्यार्थ्यांच्या कामगिरीचे मूल्यमापन खाली नमूद केल्याप्रमाणे उत्कृष्ट, अतिशय चांगले, समाधानकारक व
असमाधानकारक अशा गुणांकनाच्या आधारे करावे, अशी विनंती आहे.

- उपस्थिती आणि सामान्य वर्तन
- कामगार आणि पर्यवेक्षकांशी संबंध
- शिकण्यासाठी पुढाकार व प्रयत्न
- ज्ञान आणि कौशल्य सुधारणा
- संस्थेला दिलेले योगदान

प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर सीलबंद लिफाफ्यात कामगिरीचा अहवाल, स्वाक्षरी करणाऱ्या अधिकाऱ्यास अग्रेषित
करावा. या संदर्भातील आपल्या प्रयत्नांमुळे विद्यार्थ्यांचे ज्ञान आणि व्यावहारिक कौशल्ये यामध्ये सकारात्मक
वाढ होईल. आपल्या सहकार्याची मनःपूर्वक धन्यवाद आणि त्यासाठी आम्ही कृतज्ञ आहोत.

विद्यार्थी संस्थेच्या नियमांचे पालन करतील आणि आंतरवासितादरम्यान योग्य ती शिस्त पाळतील.
विद्यार्थी आपल्याला तारखेनुसार अहवाल देतील.या पत्राची प्रत सोबत.

आपले विश्वासू

तारीख:

विभागप्रमुख :

परिशिष्ट - ४ ब) विद्यार्थीना आंतरवासितेसाठी परवानगी पत्र (अर्धवेळ इंटर्नशिपसाठी)

(महाविद्यालय / उच्च शिक्षण संस्थेच्या लेटरहेडवर)

प्रति,

मा. महाव्यवस्थापक (मानव संसाधन)

.....

विषय: आंतरवासितेसाठी परवानगी पत्र

मा. महोदय,

कृपया उपरिनिर्दिष्ट विषयाच्या संदर्भातील आपले/आमचे पत्र / ई-मेल दिनांक -..... पहा . आपल्या प्रतिष्ठित संस्थेत खालील विद्यार्थी आपल्या अनुमतीने व आपल्या मार्गदर्शनाखाली आणि देखरेखेखाली औद्योगिक आंतरवासिता प्रशिक्षण घेतील. विद्यार्थी त्यांच्या शैक्षणिक अभ्यासक्रमाचा भाग म्हणून त्यांचे दैनंदिन महाविद्यालयीन काम पूर्ण केल्यानंतर त्यांच्या आंतरवासितेसाठी उपस्थित राहतील.

अ.क्र.	नाव	उपस्थिती क्र.	नाव	विभाग

हे प्रशिक्षण अभ्यासक्रमाचा आवश्यक भाग असल्याने प्रशिक्षणासाठी अभ्यासक्रमात खालील मार्गदर्शक तत्वे निश्चित करण्यात आली आहेत. त्यामुळे कृपया संबंधित विद्यार्थ्यांस मार्गदर्शकाने खालील मार्गदर्शक तत्वे सूचित करावीत, अशी विनंती करण्यात येत आहे.

- आंतरवासिताचे वेळापत्रक तयार करून त्याची एक प्रत आम्हाला पाठवावी.
- प्रत्येक विद्यार्थ्यांने आंतरवासिता दैनंदिनी तयार करून अहवाल देणे आवश्यक आहे.
- कृपया दररोज विद्यार्थ्यांची आंतरवासिता दैनंदिनी तपासावी.
- प्रशिक्षण काळातील कामाच्या वेळांबाबत सूचना देणे आणि उपस्थितीची नोंद राखणे.

विद्यार्थ्यांच्या कामगिरीचे मूल्यमापन खाली नमूद केल्याप्रमाणे उत्कृष्ट, अतिशय चांगले, समाधानकारक व असमाधानकारक अशा गुणांकनाच्या आधारे करावे, अशी विनंती आहे.

- उपस्थिती आणि सामान्य वर्तन
- कामगार आणि पर्यवेक्षकांशी संबंध
- शिकण्यासाठी पुढाकार व प्रयत्न
- ज्ञान आणि कौशल्य सुधारणा
- संस्थेला दिलेले योगदान

प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर सीलबंद लिफाफ्यात कामगिरीचा अहवाल, स्वाक्षरी करणाऱ्या अधिकाऱ्यास अग्रेषित करावा. या संदर्भातील आपल्या प्रयत्नांमुळे विद्यार्थ्यांचे ज्ञान आणि व्यावहारिक कौशल्ये यामध्ये सकारात्मक वाढ होईल. आपल्या सहकार्याची मनःपूर्वक धन्यवाद आणि त्यासाठी आम्ही कृतज्ञ आहोत.

विद्यार्थी संस्थेच्या नियमांचे पालन करतील आणि आंतरवासितादरम्यान योग्य ती शिस्त पाळतील. विद्यार्थी आपल्याला तारखेनुसार अहवाल देतील.

.....या पत्राची प्रत सोबत.

आपले विश्वासू,

तारीख:

विभागप्रमुख :

परिशिष्ट - ४ क) अस्थापानाकडून विद्यार्थ्यांना कार्यमुक्ती पत्र

(आस्थापन / संस्थेच्या अधिकृत लेटरहेडवर)

प्रति,

मा. प्राचार्य,

[कॉलेजचे नाव]

[कॉलेजचा पत्ता]

विषय: विद्यार्थ्यांसाठी कार्यमुक्ती पत्र

महोदय,

हे प्रमाणित करण्यात येते कि, तुमच्या प्रतिष्ठित संस्थेतील खालील विद्यार्थ्यांनी दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार आमच्या संस्थेत त्यांचे नोकरी प्रशिक्षण (ओजेटी) यशस्वीरित्या पूर्ण केले आहे:

अ.क्र.	नाव	उपस्थिती क्र.	नाव	विभाग

विद्यार्थी आमच्या पर्यवेक्षकाच्या देखरेखीखाली आणि मार्गदर्शनाखाली होते आणि त्यांच्या प्रशिक्षणाचा भाग म्हणून विविध कार्यांमध्ये गुंतलेले होते. त्यांनी आमच्या अस्थापानाचे नियम आणि कायदे यांचे पालन केले आहे. आणि आंतरवासिता कालावधीत योग्य शिस्त राखली आहे.

कामगिरी मूल्यांकन:

विद्यार्थ्यांच्या कामगिरीचे मूल्यांकन खालील निकषांवर आधारित करण्यात आले आहे.

- उपस्थिती आणि सामान्य वर्तन
- कामगार आणि पर्यवेक्षकांशी संबंध
- शिकण्यासाठी पुढाकार व प्रयत्न
- ज्ञान आणि कौशल्य सुधारणा
- संस्थेला दिलेले योगदान

आम्ही प्रत्येक विद्यार्थ्याला त्यांच्या कामगिरीबद्दल अभिप्राय दिला आहे, जो त्यांच्या शैक्षणिक आणि व्यावसायिक वाढीस मदत करेल अशी आम्हाला आशा आहे. तपशीलवार कामगिरी अहवाल तुमच्या संदर्भासाठी सीलबंद लिफाफ्यांमध्ये जोडले आहेत.

विद्यार्थ्यांना व्यावहारिक अनुभव प्रदान करण्यासाठी तुमच्या संस्थेसोबत सहयोग करण्याची संधी आम्हाला मिळाली आणि भविष्यात ही अशा सहभागासाठी आम्ही उत्सुकता बाळगतो.

तुमचे विनम्र,

[स्वाक्षरी]

[नाव]

जनरल मॅनेजर (एचआर)

[कंपनीचे नाव] व [तारीख]

परिशिष्ट -५ विद्यार्थ्यांच्या कामाची दैनंदिनी (नोंदीचे स्वरूप)

नाव –

रोल नं. –

प्रशिक्षण घेत असलेल्या संस्थेचे नाव –

आठवडा /दिनांक	नेमून दिलेले काम	केलेले उपक्रम	मुख्य शिक्षण	पूरक टिप्पणी

उद्योग पर्यवेक्षक स्वाक्षरी -

परिशिष्ट - ६ उपस्थिती पत्रक
(आस्थापन / संस्थेच्या अधिकृत लेटरहेडवर)

संस्थेचे नाव व पत्ता -----

विद्यार्थ्यांचे नाव	
उपस्थिती क्र.	
अभ्यासक्रमाचे नाव	
प्रशिक्षण सुरु होण्याची तारीख	
प्रशिक्षण पूर्ण होण्याची तारीख	

महिना आणि वर्ष

आठवडा	सोमवार	मंगळवार	बुधवार	गुरुवार	शुक्रवार	शनिवार
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						
१०						
११						
१२						

- उपस्थिती पत्रक प्रशिक्षण दैनंदिनीमध्ये चिकटवून ठेवावे. ते काढू नका किंवा फाडू नका.
- उपस्थिती रकान्यामध्ये लाल शाईने सुट्ट्या चिन्हांकित केल्या पाहिजेत. अनुपस्थितीला लाल शाईत 'अ' म्हणून चिन्हांकित करावे.

आंतरवासिता पर्यवेक्षकाचे नाव आणि स्वाक्षरी

परिशिष्ट ७ - पर्यवेक्षकाचा आंतरवासिता मूल्यमापन अहवाल
(आस्थापन / संस्थेच्या अधिकृत लेटरहेडवर)

विद्यार्थाचे नाव: -----

दिनांक : -----

कार्य पर्यवेक्षक: -----

शीर्षक: -----

संस्था - -----

आंतरवासिता पत्ता - -----

आंतरवासिता तारखा - ----- पासून ते ----- पर्यंत

कृपया आपण खालील वर्तन ज्या वारंवारीतेणे काळजीपूर्वक पहिले ते दर्शवून आंतरवासिता विद्यार्थाचे मूल्यांकन करा.

क्र.	मापदंड/निकष	गरजा सुधारणा	समाधानकारक	चांगला	उत्कृष्ट
१	वर्तन				
२	कामकाजातील विश्वासार्हता				
३	सहकारी आणि पर्यवेक्षकांबरोबर सहकार्य				
४	कामकाजातील अभिरुची				
५	प्रशिक्षणातील गती				
६	उपक्रमशीलता				
७	कामकाजातील गुणवत्ता				
८	जबाबदारीचे भान				
९	टीका-टिपणीची स्वीकार्हता				
१०	संघटनात्मक कौशल्यांतील निपुणता				
११	तांत्रिक ज्ञान आणि कौशल्यांचा वापर				
१२	उचित न्यायनिर्णयक्षमता				
१३	नवनिर्मितीक्षमता आणि कल्पकता				
१४	समस्यांचे प्रभावीपणे विश्लेषण				
१५	स्वावलंबन				
१६	संवादक्षमता				
१७	प्रभावी लेखनशैली				
१८	व्यवसायिक अभिवृत्ती				
१९	व्यावसायिक वर्तनव्यवहार				
२०	वक्तृशीरपणा				
२१	वेळेचा प्रभावी वापर				

आंतरवासिता विद्यार्थ्यांची सर्वांगीण कामगिरी : सुधारणा/समाधानकारक/चांगले/उत्कृष्ट
(यापैकी एक टिक करा)

अतिरिक्त टिप्पण्या (असल्यास) -

उद्योग पर्यवेक्षकाची नाव व स्वाक्षरी :

मानवसंसाधन व्यवस्थापक नाव व स्वाक्षरी :

परिशिष्ट - ८ विद्यार्थ्यांचा आंतरवासिता अनुभव : अभिप्राय
(आंतरवासिता पूर्ण झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांने भरावे)

विद्यार्थ्यांचे नाव :

दिनांक :

औद्योगिक पर्यवेक्षक :

शीर्षक :

पर्यवेक्षक ई-मेल :

आंतरवासिता : सवेतन ----- / विनावेतन-----

संस्था/संघटना:

आंतरवासिता पत्ता :

प्राध्यापक समन्वयक: -----

विभाग: -----

आंतरवासिता दिनांक:----- पासून ते----- पर्यंत

आपल्या आंतरवासिताच्या कामाचे थोडक्यात वर्णन द्या. (आपण ज्यासाठी जबाबदार आहात त्या कामांची नावे व स्वरूप):

तुमचा आंतरवासितेचा अनुभव तुमच्या अभ्यासाच्या प्रमुख क्षेत्राशी संबंधित होता का?

- होय / बऱ्याचशी होय
- होय / थोड्याफार प्रमाणात
- नाही / अजिबात नाही

खालील विधानांची आपण किती प्रमाणात सहमत किंवा असहमत आहात हे दर्शावा.

हा अनुभव असा आहे :	पूर्णपणे सहमत	सहमत	मत नाही	नापसंत	तीव्र नापसंती
1. मला व्यवसाय क्षेत्र शोधण्याची संधी दिली					
2. मला सराव करण्यासाठी वर्गातील सिद्धांतांचे उपयोजन करण्याची परवानगी दिली					

3. माझी निर्णयक्षमता आणि समस्या सोडविण्याची कौशल्ये विकसित करण्यास मदत झाली					
4. कायमस्वरूपी नोकरी पूर्वी मला कार्य विश्वाशी संबंधित ज्ञानप्राप्तीसाठी मदत झाली					
5. हा अनुभव असा आहे :					
6. मला माझे लेखी आणि मौखिक संप्रेषण कौशल्य विकसित होण्यास मदत झाली					
7. नेतृत्व कौशल्य वापरण्याची संधी दिली.					
8. (इतरांवर प्रभाव पडणे, इतरांसोबत कल्पना विकसित करणे, निर्णय घेण्यास आणि कृतीस उत्तेजन देणे)					
9. कामाच्या संबंधातील नैतिक परिणामांबद्दल माझी संवेदनशीलता वाढविली					
10. अनोख्या परिस्थितीत आत्मविश्वास पूर्वक वागण्याकरता आत्मबळ दिले					
11. मला माझे पारस्परिक कौशल्य सुधारण्याची संधी दिली					
12. मला जबाबदारी हाताळायला आणि वेळेचा सुयोग्य वापर करायला मदत केली					
13. मला स्वतःचे नवीन पैलू शोधण्यात मदत केली जी मला पूर्वी माहीत नव्हती					
14. मला नवी अभिरुची आणि क्षमता विकसित करण्यासाठी मदत केली					
15. मला माझ्या कार्यक्षेत्राची उद्दिष्टे स्पष्ट करण्यात मदत केली					
16. मला भविष्यात रोजगार मिळू शकेल यासाठी आवश्यक संपर्क साधने पुरविली					
17. मला माहिती मिळवण्यासाठी आणि किंवा ती वापरण्यासाठी संस्थेत उपलब्ध नसलेली उपकरणे वापरण्याची परवानगी दिली					

संस्थेच्या आंतरवासिता कार्यक्रमात प्राध्यापकांनी विद्यार्थ्यांसाठी मार्गदर्शन करणे अपेक्षित आहे.

- तुमच्या शिक्षक समन्वयकांनी असे काम केले आहे असे तुम्हाला वाटते का? का किंवा का नाही?
- आपल्या शिकण्याच्या करारामध्ये निर्धारित केलेली प्रारंभिक ध्येय कार्य आणि नवीन कौशल्य आपण किती चांगल्या प्रकारे पूर्ण करू शकलात? आपण कोणत्या प्रकारे नवीन दिशा घेण्यास किंवा आपल्या कराराच्या पलीकडे विस्तार करण्यास सक्षम आहात? काही उद्दिष्टे पुरेशी आत्मसात का झाली नाहीत?-

- आपण कोणत्या क्षेत्रात सर्वात जास्त विकास आणि सुधारणा केली ?-
- आपल्या आंतरवासिता काळातील सर्वात महत्त्वपूर्ण कामगिरी किंवा समाधानाचा क्षण कोणता होता
- आंतरवासितेमध्ये तुम्हाला काय आवडले नाही? -
- तुमचा एकंदर अनुभव लक्षात घेता तुम्ही आंतरवासितेचे मूल्यमापन कसे कराल?
समाधानकारक/ चांगले/ उत्कृष्ट (एकाला गोल करा)
- आपला आंतरवासितेचा अनुभव कसा सुधारता आला असता याबद्दल सूचना द्या तुम्हाला अतिरिक्त जबाबदारी सांभाळता आली असती का आपल्या आंतरवासितेबद्दल तुमच्या प्राध्यापकांची अधिक चर्चा करणे आपल्याला आवडले असते का बारकाईने देखील तिची गरज होती का आधी उजळणीची गरज होती का?

विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी:

नाव:

उपस्थिती क्रमांक:

दिनांक :

परिशिष्ट -९ संस्थेचा आंतरवासिता मूल्यमापन अहवाल – नमुना प्रपत्र

(महाविद्यालय / उच्च शिक्षण संस्थेच्या लेटरहेडवर)

1. विद्यार्थ्यांचे नाव :
भ्रमणध्वनी (मोबाईल) क्र. :
2. उपस्थिती (हजेरी) क्रमांक:
3. शाखा :
4. सत्र :
5. प्रशिक्षण कालावधी :
6. घरचा पत्ता (संपर्क क्रमांकसह) :
7. प्रशिक्षण स्थळाचा पत्ता:
8. प्रशिक्षण देणाऱ्या संस्थेचा पत्ता:
9. प्रशिक्षण प्रभारीचे नाव / पदनाम :
10. कामाचे स्वरूप : -----
11. मूल्यमापन दिनांक : -----

कृपया खालील बाबींचे मूल्यमापन करा :

अनुक्रमांक	तपशील	कमाल गुण	मिळालेले गुण
१.	ओजेटी / अंतरवासिता अहवाल	६०	
२.	दस्तऐवजीकरण आणि सादरीकरण	४०	

समग्र श्रेणी (Overall grade) :

अतिरिक्त टिपण्या:

मार्गदर्शकाची स्वाक्षरी :

सादर केलेल्या OJT / आंतरवासिता अहवालाचे शीर्षक स्वरूप
पहिले पान (मुख्य पृष्ठ)

OJT/ आंतरवासिता अहवालाचे शीर्षक

र.ए. सोसायटीचे ,

आर. पी. गोगटे कला व विज्ञान महाविद्यालय

आणि

आर. व्ही. जोगळेकर वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त), रत्नागिरी

मुंबई विद्यापीठ अंतर्गत

विज्ञान/ वाणिज्य /कला पदव्युत्तर पदवी अंशतः पूर्णतेकारिता

विज्ञान/वाणिज्य/कला शाखे अंतर्गत

विद्यार्थ्यांचे नाव

मार्गदर्शक शिक्षकाचे नाव

आर. पी. गोगटे कला व विज्ञान महाविद्यालय

आणि

आर. व्ही. जोगळेकर वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त), रत्नागिरी

जिल्हा न्यायालया जवळ, पिन कोड - ४१५६१२

महिना आणि वर्ष

स्वतंत्र पृष्ठावर (On separate page)

अनुक्रमणिका

प्रकरण क्र.	प्रकरणाचे शीर्षक	पृष्ठ क्र.
०१		
०२		
०३		
०४		

[आस्थापनाचा/संस्थेचा लोगो]

आंतरवासिता पूर्णत्व प्रमाणपत्र
(CERTIFICATE OF COMPLETION)

हे प्रमाणित करण्यासाठी आहे की (विद्यार्थ्यांचे पूर्ण नाव) रोल नंबर: (विद्यार्थ्यांचा रोल नंबर), ने (आस्थापन /संस्थेचे नाव) येथे शैक्षणिक आंतरवासिता / ऑन जॉब प्रशिक्षण (OJT) कार्यक्रम यशस्वीरित्या पूर्ण केला आहे.

या प्रशिक्षणात १२० तासांचा कालावधी होता, ज्या दरम्यान [त्याने/तिने] सक्रियपणे भाग घेतला आणि शिक्षणासाठी उत्कृष्ट समर्पण आणि वचनबद्धता दर्शविली.

[त्याने/तिने] खालील काम केले:

- [प्रशिक्षण कालावधीत केलेल्या कामाचे संक्षिप्त वर्णन]

या प्रशिक्षणामुळे [त्याला/तिला] [संबंधित आस्थापनात /उद्योगात] बहुमूल्य अंतर्दृष्टी आणि व्यावहारिक अनुभव मिळाला आहे. [त्याने/तिने] प्रशंसनीय कौशल्ये, उत्साह आणि शिकण्यात उत्सुकता दाखवली आहे.

प्रमाणित प्राधिकरण/ अधिकारी :

(नाव आणि पदनाम)

(अस्थापनाचे /संस्थेचे नाव)

(संपर्क माहिती)

(तारीख)

(शिक्का/स्वाक्षरी)

स्वतंत्र पृष्ठावर (On separate page)

विद्यार्थ्यांचे स्वयंघोषणा पत्र
(Declaration by learner)

मी येथे स्वाक्षरी केलेली मिस/श्री. [विद्यार्थ्यांचे नाव] द्वारे, घोषित करतो की या ओजेटी / आंतरवासिता अहवाल कार्यात समाविष्ट असलेले काम ----- शीर्षकाखालील आहे जे [मार्गदर्शक शिक्षकाचे नाव] यांच्या मार्गदर्शनाखाली केलेल्या ओजेटी / आंतरवासिता प्रशिक्षण कार्यात माझे स्वतःचे योगदान आहे.

मी येथे पुढे घोषित करतो की, या दस्तऐवजाची सर्व माहिती शैक्षणिक नियम आणि नैतिक वर्तनानुसार मिळवली गेली आहे आणि सादर केली गेली आहे.

विद्यार्थ्यांचे नाव आणि स्वाक्षरी

मार्गदर्शक शिक्षकाच्या नाव आणि स्वाक्षरीने प्रमाणित

स्वतंत्र पृष्ठावर (On separate page)

ऋणनिर्देश नमुना
(Acknowledgement)

ऋणनिर्देश (acknowledgment)

मला मदत करणाऱ्या सर्वांची यादी या ठिकाणी करणे खूप कठीण काम आहे. कारण त्यांची संख्या फार मोठी आहे. या आंतरवासिता प्रशिक्षण पूर्णतेत ज्या व्यक्तींनी आणि घटकांनी मला वेळोवेळी साहाय्य आणि मार्गदर्शन केले त्यांचे महत्व आणि मौलिक योगदान हा आंतरवासिता अहवाल सादर करताना मी मान्य करू इच्छितो.

आंतरवासिता प्रशिक्षण करण्याची संधी दिल्याबद्दल मी आर. पी. गोगटे कला आणि विज्ञान महाविद्यालय आणि आर. व्ही. जोगळेकर वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त), रत्नागिरी यांचे प्रथम आभार व्यक्त करतो.

आंतरवासिता प्रशिक्षण पूर्ण करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या सर्व सुविधा उपलब्ध करून दिल्याबद्दल माझ्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ मकरंद साखळकर सर यांचे आभार व्यक्त करतो.

आंतरवासिता प्रशिक्षण पूर्ण करण्यासाठी माझ्या महाविद्यालयातील ----- उपप्राचार्या, आंतरवासिता नोडल अधिकारी, विभाग प्रमुख) यांनी वेळोवेळी केलेले योग्य मार्गदर्शन आणि दिलेले नैतिक पाठबळ याबद्दल त्यांचेही आभार मानतो.

मी माझ्या आंतरवासिता प्रशिक्षण अहवाल मार्गदर्शकांचे देखील मनापासून आभार मानू इच्छितो ज्यांच्या प्रोत्साहन आणि मार्गदर्शनाने हे आंतरवासिता प्रशिक्षण यशस्वीरित्या पूर्ण करू शकलो.

मला आंतरवासिता प्रशिक्षण पूर्ण करण्याची संधी उपलब्ध करून दिली त्याबद्दल (आंतरवासिता अस्थापनाचे नाव) मी त्यांचे ऋण व्यक्त करतो.

माझ्या आंतरवासिता अहवालाशी संबंधित विविध संदर्भ पुस्तके आणि मासिके उपलब्ध करून दिल्याबद्दल मी माझ्या महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयाचे आभार मानू इच्छितो.

शेवटी, प्रकल्प पूर्ण करण्यात प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षपणे मदत करणाऱ्या प्रत्येक व्यक्तीचे, विशेषतः माझ्या प्रकल्पात मला पाठिंबा देणाऱ्या माझ्या पालकांचे ही मी आभार व्यक्त करतो.

धन्यवाद !

Date : 11.04.2025

Signature

Place: Ratnagiri

Chairperson and HoD